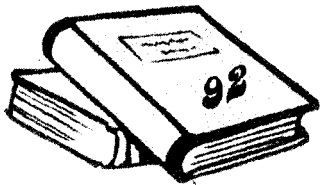

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Педагогіка
Історія

Випуск LXXXII

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

Наукові записки

*Серія
педагогічні та історичні науки*

Випуск LXXXXII

(92)

Київ
Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова
2010

УДК 06
ББК 95.4
Н 34

ФАХОВЕ ВИДАННЯ

затверджено постановами президії ВАК України у 2010 р.,
від 26.05.2010 р. № 1-0/5/4 (педагогічні науки), від 01.07.2010 № 1-05/4 (історичні науки)

НАУКОВІ ЗАПИСКИ" започатковано у 1939 році в КДПУ імені О. М. Горького (туті НПУ імені М. П. Драгоманова)

Свідоцтво Державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції (видавничу діяльність, виготовлення видавничої продукції, засновник Міністерства і науки України).

Серія ДК № 1101 від 29.10.2002 р.

Редакційна колегія:

- В. П. Андрущенко* – член-кореспондент НАН України, академік НАПН України, доктор філософських наук, професор (*шеф-редактор*);
Б. І. Андрушишин – доктор історичних наук, професор;
В. І. Бондар – доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України (*заст. головного редактора*);
Л. П. Вовк – доктор педагогічних наук, професор;
І. І. Дробот – доктор історичних наук, професор (*заст. головного редактора*);
В. М. Данilenко – член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, професор;
М. І. Жалдак – академік АПН України, доктор педагогічних наук, професор;
В. Б. Євтух – член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, професор;
О. В. Кузьмінець – доктор історичних наук, професор;
Л. Л. Макаренко – кандидат педагогічних наук, доцент (*відповідальний секретар*);
В. В. Обозний – доктор педагогічних наук, професор;
О. С. Падалка – член-кореспондент НАН України, доктор педагогічних наук, професор;
О. О. Сушко – доктор історичних наук, професор;
М. І. Шкіль – академік НАПН і АНВШ України, доктор фізико-математичних наук, професор (*головний редактор*);
О. Г. Ярошенко – член-кореспондент АПН України, доктор педагогічних наук, професор;
С. М. Яшанов – кандидат педагогічних наук, професор (*відповідальний редактор*).

Рецензенти:

В. В. Борисов, доктор педагогічних наук, професор;
П. М. Чернега, доктор історичних наук, професор.

Н 34

Наукові записки : [збірник наукових статей] / М-во освіти і науки України; Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; укл. Л. Л. Макаренко. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – Випуск LXXXII (92). – 290 с. – (Серія педагогічні та історичні науки).

ISBN 966-660-016-1

У збірнику вміщено статті, де розглядаються актуальні питання наукових досліджень докторантів, аспірантів, викладачів навчальних закладів та співробітників наукових установ України, які працюють у галузях педагогічних та історичних наук.

УДК 06
ББК 95.4

Рекомендовано Вченою радою НПУ імені М. П. Драгоманова
(протокол № 5 від 23 грудня 2010 р.)

ISBN 966-660-016-1

© Редакційна колегія, 2010
© Автори статей, 2010
© Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2010

Проворова Є. М.

СПЕЦИФІКА МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО
ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ 181

Радченко Ю. Л.

СУТНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ
У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ А. ДІСТЕРВЕГА 189

Савченко Р. А.

ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ СПІВПРАЦІ ТА СПІВТВОРЧОСТІ ПЕДАГОГІВ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У РІШЕННІ ЗАВДАНЬ
МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ 196

Сватсьєв А. В.

СПОРТ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ
ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МАЙБУТНІХ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ 201

Сеґеда Н. А.

ГУМАНІТАРНІ ЕФЕКТИ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ
ЯК “ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР” РЕІНТЕГРАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА
МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА І ПРОФЕСІЙНОЇ РЕАЛЬНОСТІ 208

Сидорович М. М.

СТРУКТУРУВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З БІОЛОГІЇ
ЯК ПРОВІДНИЙ ЧИННИК ОРГАНІЗАЦІЇ
ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ 217

Цина А. Ю.

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ
ПСИХОДИНАМІЧНОЇ КОНЦЕПЦІЇ МОТИВАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ 224

Чжай Хуань

МУЗИЧНЕ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В КИТАЇ 231

Шульга М. П.

МЕТОДИКА ЗАСТОСУВАННЯ КОМПЛЕКСУ БАР’ЄРНИХ ВПРАВ
У ПІДГОТОВЦІ ЮНАКІВ В БІГУ З ПЕРЕШКОДАМИ 237

Яшиник С. В., Сліпенко А. С.

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ 246

ІСТОРИЧНІ НАУКИ**Отуньє Джой Чидинма**

ТЕНДЕНЦІЇ РАЗВИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ
НИГЕРІЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ 60-90-Х ГГ. ХХ СТ. 252

SVATEVA A. Sport in the context of forming of the valued orientations of future trainers-teachers.

Sport in the context of forming of the valued orientations of future trainers-teachers is considered in the article. Forming of the valued orientations – important element, which forms the underlying structure of personality. It arises up as a reflection on values which allow serve as substantial for a man from unimportant one.

Keywords: sport, value, valued orientation, future trainers-teachers.

Завжди Н
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ГУМАНІТАРНІ ЕФЕКТИ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ЯК “ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР” РЕІНТЕГРАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА І ПРОФЕСІЙНОЇ РЕАЛЬНОСТІ

У статті розглянуто окремі положення авторської концепції професійного зростання реінтеграції особистості і професії викладача музичного мистецтва та актуальності проблеми діагностики її гуманітарних ефектів

Ключові слова: особистість, професійне зростання, реінтеграція, гуманітарний підхід, гуманітарні ефекти, “людський вимір”.

Сучасне наукове пізнання антропо-культуро-соціогенезу висувало проблему оновлення методологічних підвалин безперервної професійної освіти, у якій формування універсального професіоналізму вже не є достатньо для того, аби бути визначальною парадигмою професійного розвитку особистості викладача вищої школи. Професіоналізація, що відбувається в системі безперервної педагогічної освіти вимагає наукової рефлексії вітчизняної освітньої реальності і створення актуального рівня теоретизування, яке відбивало б гуманітарно-гуманістичну ідею на парадигмальному рівні детермінації педагогічної теорії професійного розвитку викладача музичного мистецтва.

Попри задекларовану у вітчизняній освіті стратегічну людиноцентровану парадигму [6, с. 551-558], у сучасному науковому просторі вивчення системного забезпечення гуманітарної експертизи продуктивності професійного шляху викладача вищої школи здебільшого сконцентровано навколо інваріантного змісту процедури атестації науково-педагогічного працівника, який розробляється інституційними освітніми установами, що гальмує вирішення проблеми визначення гуманітарно-гуманістичних результатів взаємооновлюваного творчого впливу професійної освітньої реальності на цілісну людину. Контент-аналіз

Вітчизняної наукової і науково-методичної літератури з питань вивчення особистісно-професійної діяльності педагога [1], [4, с. 44-45], [9, с. 433], [10], [11] дає підстави стверджувати, що професіографічний, кваліфікаційний, компетентнісний підходи є ефективними з позицій кадрового менеджменту в освітніх закладах, тоді як залишається не визначеним зміст провідного культуротворчого "людиновимірного фактору" системної реінтеграції особистості викладача вищої школи і науково-педагогічної професії та педагогічних технологій його вивчення. Тому, проблему закладено у суперечності між рецептурно-інформаційним підходом до визначення продуктивності викладача вищої школи і потребою освітнього процесу вищої школи у стійкій динаміці особистих смислів професії, критичному і творчому ставленні викладача музичного мистецтва до власного досвіду, усталених рольових знань і умінь, лінійності традиційних професійних норм зумовлюють актуальність застосування гуманітарного підходу у вивченні сутнісних ознак реінтеграції особистості і професії та їх виявів в освітній реальності педагогічного процесу.

Мета статті полягає у висвітленні специфіки гуманітарного пізнання і визначення інтра-інтрекритеріїв професійного зростання викладача музичного мистецтва.

На цивілізаційному рівні поняття гуманітарний вимір охоплює усі аспекти, які належать до прав людини і основним свободам (зокрема свободу думки, совісті, релігії і переконань), демократії, включаючи демократичні вибори і демократичне управління та інститути, толерантність і недискримінацію, верховенство закону і обов'язки,

У 1975 році в Хельсінкі було підписано акт обов'язків ОБСЄ в галузі людського виміру, в якому особливе місце відведено інститутам демократії і прав людини. "В термінології ОБСЄ поняття "людський вимір" використовується для визначення набору норм і видів діяльності, пов'язаних з правами людини і демократією, які розглядаються в ОБСЄ у якості одного з трьох вимірів безпеки, поряд із військово-політичними і економіко-екологічними вимірами" [8, с. 16]. Людський вимір було названо ОБСЄ загальноєвропейським суспільним порядком, який уособлює і відбиває відданість верховенству закону і саме формулювання цього виміру оформлено у вигляді концепції, що ґрунтується на *гідності людської особистості і системі прав*, що реалізуються судово-правовими структурами.

Інтегративний і соціально-інноваційний характер сучасної освіти зумовлений необхідністю створення умов для освіти особистості, аби вона

змогла повною мірою розвинути власні творчі, діяльніші здібності, а освіта – є стан особистості, її суспільно-соціальний статус. Освіта, інститути, методики, технології тощо є лише сприятливий фактор, прискорює або уповільнює освітньо-життєвий розвиток особистості” [1, с. 10]. Враховуючи сучасні цивілізаційні тенденції актуалізації “людського виміру освіти ми використовуємо функцію людського (“гуманітарного”) пізнання, що полягає не лише у впізнанні, але й осмисленні світу. Останнє передбачає як “суб’єктивування”, тобто привласнення, так і, свого роду, додавання, продовження знання в своєму вимірі.

Еволюціонуюче буття професійної діяльності викладача музичного мистецтва виступає як культурний простір професійного розвитку в якому професійне зростання виступає джерелом оновлення сутнісної здатності створення іншого, що забезпечує не лише збереження і трансформації освітніх змістів і цінностей музичного мистецтва, але й особистісної розвивальну спрямованість трансфесюналізації педагогічних кадрів в галузі музичного мистецтва.

Професійне зростання – це не просто відповідність вимогам і умовам факторам професійної діяльності, це їх реінтеграція з особистісними смислами і перетворення у специфічну інтегральну професійну якість, яка стає механізмом професійного розвитку. Професійне зростання викладача музичного мистецтва не можна звично переводити у площину кількісного збільшення особистісно-діяльнісних підструктур відповідно до соціальних культурних норм. Це процес еволюціонуючий самореферентної системи, котра “стежить” сама за собою, здійснює самоопис і футурологічні пошуки в вигляді планування самозмін, викликаних еволюційною сутністю процесу освіти і виховання.

Найвищим, тобто ідеальним, для будь-якої професії є її педагогічний рівень, адже передбачає наявність Майстра-Наставника-Учителя, який має потребу і прагнення продовжити себе-професіонала в іншому, не лише зберігаючи таким чином інформаційний код професії, але й слугуючи його культуровідповідній трансформації і модифікації. У такому контексті професійне зростання до зазначеного (педагогічного) рівня у будь-якій сфері людської діяльності вже є визначальним фактором не лише загального розвитку особистості, але й її особистісного зростання.

Гуманітарне пізнання професійного зростання викладача музичного мистецтва за своєю сутністю є вивченням духовного світу (уявлень, ідеалів, емоцій і цільових установок, що виникають у цьому процесі), тобто спрямоване на віднайдення відповідей не лише на питання, “що саме

відбувається з особистістю і в яких модусах”?, але й які можливості і перспективи відкривають педагогічні процеси, пов’язані зі змінами людини під впливом професії і навпаки. Необхідним етапом гуманітарного пізнання є прогнозування можливої професійної поведінки викладача музичного мистецтва в ситуаціях професійного зростання, які регулюються критеріями, що допоможуть орієнтуватись в обставинах, з якими він ще не зустрічався. Здійснення цього гностичного циклу виводить теорію професійного розвитку на метатеоретичний рівень гуманітарного пізнання, який зумовлений орієнтацією на виявлення і систематизацію надійного підґрунтя для вибору тих правил, які можуть бути найбільш ефективними в ситуаціях педагогічної дійсності і утворять нові правила колективної поведінки професійно-педагогічної спільноти викладачів музичного мистецтва.

Ключовою властивістю гуманітарного підходу є активне включення у соціально-історичний, культурний контекст позиції розгляду людини не як речі серед речей, а як джерела і коріння світу культури, з якою вона взаємодіє і з якої себе будує [3]. Друга властивість гуманітарного підходу - розгляд особистості як активного суб’єкта, котрий не стільки формується ззовні або зсередини заздалегідь закладеними програмами, оскільки є самостворюючим і самодетермінуючим. Гуманітарна орієнтація наукового пізнання передбачає вивчення унікальних духовних феноменів та сприяє духовному процесу в людині і звільняє місце для її особистісного зростання. Функціональне призначення гуманітарного підходу полягає у забезпеченні гуманізації і гуманітаризації процесу професійного розвитку викладача музичного мистецтва в системі безперервної педагогічної освіти: постановці в центр уваги унікальної, цілісної особистості учасників педагогічного процесу; визнанні її права на різнобічний, вільний професійний розвиток і виявлення здібностей у ході професійного зростання; людяність, діалогічність, відповідальність як норми взаємин у педагогічній системі.

Професійне зростання передбачає привалювання зворотного напрямку у зазначених взаємовпливах особистісних підструктур, що вказує на педагогічні можливості у його трактуванні. Визначальна роль професійного зростання в цілісному процесі професійного розвитку особистості полягає в тому, що воно своєю еволюційною сутністю (на відміну від революційної сутності професійного становлення) створює взаємозалежність особистості і професії, як взаємосприяння, що підкреслює їх взаємозумовленість.

Професійне зростання обов’язково супроводжується адаптивною реакцією, але такою, що керує межами її адаптації і пристосування до нових

умов професійного середовища, що утворюють певне інформаційне поле. Виключення цих реакцій особистості на зміни взаємин з професією унеможливить зростання, саморозвиток і досягнення зрілості, призведе до стагнації, адже "зміни – не просто необхідний елемент життя, а саме життя" [12, с. 361]. Реорганізація у професійній підструктурі особистості, організаційна зміна, самроновлення – це реакції на зміни в інформаційному коді професії, яких, за умови професійної вірності і відданості професії, неможливо уникнути. Вміння професійною спільнотою відібрати, правильно зрозуміти причини переходу педагогічної системи у нестійкий стан, допомагає виробленню прогнозів, рішень та інших заходів, спрямованих на віднайдження її нової рівноваги, завершення якісного стрибка у своєму розвитку, тобто фіксування завершення чергового етапу становлення. Отже, професійне зростання являє собою структурно-функціональний конструкт ціліснооновлюючого способу професійного розвитку викладача музичного мистецтва, який уможливорює *реінтеграцію* надскладно-різноманітно результируючого процесу взаємодії людини і професії та відбиває їх цілеспрямовані взаємовідношення, що виявляються у зовнішніх і внутрішніх впливах на співбуття як соціокультурної системи.

Обрана пізнавальна парадигма зумовлює створення методичних засобів, які дають змогу переходити від опису зібраних даних і початкового узагальнення, пояснення сутності віднайдених феноменів до виокремлення результатів та наслідків цілеспрямованої особистісно-вмотивованої взаємодії людини і професії, тобто виникає можливість дати відповіді на питання: що?, яку користь людині приносить розширення власних меж у професійній сфері життєдіяльності?, які критерії та ознаки оптимізації, вдосконалення інформаційно-семантичного коду професії?, як виявляється вихід за норми професії і чи впливає він на утворений в суспільстві образ професії викладача музичного мистецтва? та інші.

Таке розуміння професійного зростання викладача музичного мистецтва висуває питання щодо визначення критеріїв. Вони мають відповідати таким умовам: розкриття через сукупність показників і рівнів їх виявлення, спираючись на які можна оцінювати ступінь виявлення цих показників (адже самі критерії неможливо виміряти, можливо лише говорити про вимірювання прояву якостей); відбиття в критеріях і показниках динаміки професійного зростання викладача музичного мистецтва; атрибутивність критеріїв, показників і рівнів їх виявлення. Ми виокремили два інтегральних критерія професійного зростання викладача музичного мистецтва. Внутрішній (інтер) інтегральний критерій, у якості

якого виступає конструктивне уявлення про індивідуально-професійний ресурс викладача музичного мистецтва, функціональність якого засвідчує сформованість професійно-педагогічної якості. Цей критерій є суб'єктивним і виявляється він крізь зовнішній (інтра) інтегральний критерій, у якості якого виступають реальні характеристики викладача музичного мистецтва як суб'єкта професійного розвитку, які опосередковано дають змогу оцінювати ефективність функціонування професійно-педагогічної якості як протофеномену (першого, родового феномену) індивідуально-професійного ресурсу й водночас архікритерію (найбільш важливого, визначального) професійного зростання викладача музичного мистецтва. Зміст виокремлених критеріїв складають світоглядні універсали, на основі яких функціонує і розвивається програма професійного зростання викладача музичного мистецтва, представлена у вигляді гуманітарних ефектів, як суб'єктивних і об'єктивних ознак реінтеграції (відновлення, встановлення, поповнення, повторна відновлювальна дія) професійного розвитку і освітньої реальності, у якій він відбувається.

І. А. Колеснікова підкреслює, що динаміка професійного зростання педагога виявляється у набутті нових професійних знань, умінь, збагаченні особистого досвіду новим професійно значущим змістом. "Цей результат віднаходиться рефлексивно самим педагогом і визначає ступінь його задоволення своєю професійною діяльністю" [5, с. 135]. У такому підході виникає необхідність спостереження професійного шляху викладача музичного мистецтва, особливостей його становлення як професіонала.

Звернення до терміну "ефекти" зумовлено тим, що в його значення закладено не лише розуміння результату, але й наслідку певних причин, дій, заходів, що на нашу думку, може бути підставою для діагностування, визначення класифікації феноменів, явищ, це те, що може слугувати мірилом, параметром, відповідно до якого обґрунтовується досліджуване явище. Педагогічна інтерпретація поняття "ефекти" дає змогу зіставити теорію професійного розвитку викладача музичного мистецтва з практикою професійного зростання, як його педагогічного геному. У поняття "гуманітарні ефекти" професійного розвитку викладача музичного мистецтва входять результати його професійного зростання в системі безперервної педагогічної освіти, які відрізняються від ефективності професійної діяльності, перш за все, масштабами.

Підкреслюємо, що сучасні дослідження феномену професійного розвитку викладача вищої школи здебільшого звертаються до висвітлення питань негативних наслідків професійної діяльності безпосередньо для

його особистості, що може бути "гуманітарними дефектними деформациями". Так, дослідники виокремлюють серед негативних професійного розвитку педагога вищої школи чинники професійних кризових деформаций, зокрема, професійне згорання особистості, професійна деструкція, професійні деформації особистості, професійний егоїзм [4, с. 19-141]. Серед таких факторів, що спричиняють проблеми самореалізації особистості в професійній сфері Л. Коростильова виділяють низьке саморозуміння, невпевненість у власних силах, конформність, зовнішній локус контролю, спонтанність, недостатня гнучкість професійної поведінки, низька комунікабельність, контактність, сенситивність, ізолюваність і песимізм, низька емоційна стійкість і підозрілість, пошук легких шляхів вирішення проблем і корисливість, труднощі у спілкуванні, емоційному самовиявленні, відчуженість [11, с. 175]. У контексті психологічного компоненту професійної компетентності педагоги В. Олійник і Л. Даниленко вказують на особистісні деформації, викликані педагогічною діяльністю: посилення акцентуацій характеру, зміна структури цінностей, цілепокладання у бік локальних, проміжних цілей, предметноцентрична орієнтація, "комплекс загрози авторитету", ригідність сприйняття, мисленнєва фіксація мовних штампів та експресивних засобів самовираження, безцеремонне втручання в життя інших та в будь-які події, формування настанов, стереотипів тощо. В особистісному компоненті педагогічної діяльності дослідники достатньо систематизовано і докладно виокремлюють комплекси особистісних деформацій. Для нашого дослідження особливо важливим є висновок науковців про встановлені факти освітньої реальності: девальвацію методологічних і загальнотеоретичних знань, відчуття певної самодостатності, впевненість у тому, що наявний рівень забезпечує всі професійні потреби, припинення професійного зростання й особистісного розвитку [10, с. 27].

Питання деформацій професійного розвитку людини взагалі і викладача вищої школи зокрема має безліч напрямків аналізу залежно від куту розгляду проблем, але з позицій професійного зростання, як педагогічного геному процесу ми маємо розглянути ті гуманітарні ефекти, що за своїм змістом впритул наближені до сутності поняття критерію, який сприяє оцінній діяльності з урахуванням наслідків впливу того, що оцінюється, а саме – змін, що відбуваються з професійно-педагогічною якістю викладача музичного мистецтва, які відбиваються у динаміці об'єктів його впливу, професійній взаємодії суб'єктів та процесах, які з ними пов'язані. Використовуючи експертно-діагностичний потенціал гуманітарного підходу, *архікритерієм результативності професійного*

Зростання ми будемо вважати професійно-педагогічну якість – інтегративну характеристику викладача музичного мистецтва, знання котрого збігаються з його буттям, думки – з переживаннями, наміри – з чинками, минуле – з теперішнім, а теперішнє – з проектуванням майбутнього, що дає змогу визначити її необхідним фактором досягнення цілісності особистісного і професійного розвитку.

Розглядаючи ефекти професійного зростання викладача музичного мистецтва у логіці гуманітарного підходу ми маємо на увазі те, що цей процес постає гносеологічною цілісністю, що містить дослідницькі установки, які визначають логіку і етапи парадигмальних змін в організації професійного розвитку; аксіологічні орієнтири оцінювання, регламентацій проектування метаморфоз творчого потенціалу та інтерпретацію індивідуально-професійного ресурсу як фактологічного матеріалу вибудови професійно-педагогічної якості. У розгляді її конструктів ми звернули увагу на ті ознаки, за якими ми можемо визначати її людиною і культуротворчу сутність, адже, якість завжди існує за тими ознаками, за якими її можна виміряти.

Не всі результати діяльності дають ефект, тому нашу наукову праксіологічну позицію зумовлено розглядом питання ефектів і ефективності професійного зростання викладача музичного мистецтва, що враховує варіативний критерій реінтеграції цінності і раціональності, що має педагогічну сутність. Раціональний вибір означає припущення про те, що рішення людини є результатом впорядкованого процесу. мислення і його ефективність виявляється у корисності, як уявленої міри отриманих цінностей [7, с. 35], такої, що зважає на "внутрішніх терезах" різноманітні альтернативи професійного розвитку і обирає професійне зростання, користь якого має суб'єктивну і об'єктивну цінність. Позитивне ставлення до себе, відчуття, наскільки людина компетентна і здатна виконати те, чим вона займається, любов до себе і до людей, відчуття власної гідності є особистісною конотацією гуманітарних ефектів.

Отже, гуманітарними ефектами професійного зростання ми вважаємо: особисто-професійну зрілість, набуття педагогічного покликання, гуманітарну культуру, духовно-моральнісну якість, толерантність, міжкультурну комунікативну компетентність, художньо-естетичну свідомість, метакогнітивний досвід, професійну мобільність, педагогічну креативність, культуру педагогічної творчості, креативно-акмеологічну культуру. Виокремлюючи гуманітарні ефекти архікритерію професійного розвитку ми звертаємо увагу на "людську ціну" міри результативності професійного зростання і власної активності викладача музичного мистецтва у професійній сфері життєдіяльності. Діагностичне визначення гуманітарних

ефектів професійного зростання з позицій виокремлення інтеркритеріїв професійно-педагогічної якості викладача музичного мистецтва зумовлює звернення до продуктів її виявлення у конкретних професійних біографіях.

Перспективи подальшого дослідження закладено у розробці методів гуманітарної експертизи виявів інтра-інтеркритеріїв реінтеграції особистості у професійній реальності викладача музичного мистецтва.

Використана література:

1. Аношкіна В. Л., Резванов С. В. Образование. Инновация. Будущее. – Ростов-на-Дону : Изд-во ИИПК и ПРО, 2001. – 176 с.
2. Болотов В. А., Сериков В. В. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе / В. А. Болотов, В. В. Сериков // Педагогика, 2003. – № 10. – С. 4-11.
3. Братусь Б. С. Русская, советская, российская психология: Конспективное рассмотрение. – М.: Флинта, 2000. – 368 с.
4. Гура О. І. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності : навчальний посібник / Олександр Іванович Гура. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 224 с.
5. Колесникова И. А. Педагогическая праксеология : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / И. А. Колесникова, Е. В. Титова. – М.: Издательский "Академия", 2005. – 256 с.
6. Кремень В. Г. Філософія національної ідеї: Людина. Освіта. Соціум. – Вид. перероб. – К.: Грамота, 2010. – 576 с.
7. Ларичев О. И. Теория и методы принятия решений, а также Хроника событий в Волшебных странах : учебник. – М.: Логос, 2000. – 296 с.
8. Обязательства ОБСЕ в области человеческого измерения. Сборник документов в тематическом порядке. – Том 1. – 2 изд. – Опубликовано Бюро ОБСЕ по демократическим институтам и правам человека (БДИПЧ) АІеЗе Ujazdowskie 1900-557 Warsaw Poland. – 285 с.
9. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Володимир Львович Ортинський. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
10. Післядипломна педагогічна освіта в Україні: сучасність і перспективи розвитку / за заг. ред. В. В. Олійника, Л. І. Даниленко. – К.: Міленіум, 2005. – 230 с.
11. Психология самореализации личности: затруднения в профессиональной сфере. – СПб.: Изд-во "Речь", 2005. – 222 с.
12. Тоффлер Э. Шок будущего : пер. с англ. / Э. Тоффлер. – М.: ООО "Издательство АТС", 2002. – 557 с.

СЕГЕДА Н. А. Гуманитарные эффекты профессионального роста как "человеческое измерение" реинтеграции личности и профессии преподавателя музыкального искусства.

В статье рассмотрены отдельные положения авторской концепции профессионального роста как реинтеграции личности и профессии преподавателя музыкального искусства и актуализирована проблема диагностики её гуманитарных эффектов.

Ключевые слова: личность, профессиональный рост, реинтеграция, гуманитарный подход, гуманитарные эффекты, "человеческое измерение".

SEGEDA N. A. The humanitarian effects of professional growth as a "human dimension" to the reintegration of persons and professions music art professor

This article contains some provisions of the copyright concept professional growth as the reintegration of the person and the profession of music art professor and its updated its humanitarian effects problem diagnosis.

Keywords: person, professional growth, reintegration, humanitarian effects "human dimension".